

rationali dicatur: tum quia impossibile est ut dividatur secundum divisionem corporis, ad hoc ut in deciso semine esse possit: tum quia sequeretur quod in omnibus pollutionibus, ex quibus conceptus non sequitur, nihilominus rationales animæ multiplicarentur.

Neque etiam dici potest (quod quidam dicunt) etsi à principio decisionis in semine non sit anima actu, sed virtute propter deficientiam organorum, tamen ipsamet virtutem seminis, quod est corpus organizabile, etsi non organizatum, esse proportionaliter semini animam in potentia, sed non actu. Et quia vita plantæ pauciora requirit organa quam vita animalis; primo semine sufficienter ad vitam plantæ organizato, ipsam prædictam virtutem fieri animam vegetabilem; deinde organis magis perfectis, & multiplicatis, eandem perducit ut sit anima sensitiva; ulterius autem forma organorum perfecta, eandem animam fieri rationalem; non quidem per actionem virtutis seminis, sed ex influxu exterioris agentis: propter quod suspicantur, Aristotelem dixisse, intellectum ab extrinseco esse, in Libro de generatione animalium. Secundum enim hanc positionem sequeretur quod aliqua virtus eadem numero nunc esset anima vegetabilis tantum, & postmodum anima sensitiva, & sic ipsa forma substantialis continue magis ac magis perficeretur; & ulterius sequeretur quod non simul, sed successive educeretur forma substantialis de potentia in actum, & ulterius quod generatio esset motus continuus, sicut & alteratio: quæ omnia sunt impossibilia in natura. Sequeretur etiam adhuc majus inconveniens, scilicet quod anima rationalis esset mortalis. Nihil enim formaliter alicui rei corruptibili adveniens facit ipsum esse incorruptibile per naturam; alias corruptibile mutaretur in incorruptibile, quod est impossibile, cum differant secundum genus, ut dicitur in X. Metaphys. text. com. xxvi. Substantia autem animæ sensibilis, quum ponatur esse per accidens generata à corpore generato in processu prædicto, de necessitate est corruptibilis ad corruptionem corporis. Si igitur ipsamet sit rationalis, quodam lumine intrinsecus inducto, quod formaliter se habet ad ipsam, est enim sensitivum potentia intellectivum; de necessitate sequitur quod anima rationalis corpore corrupto corrumpitur; quod est impossibile, ut supra cap. lxxix. probatum est, & fides catholica docet.

Non igitur ipsamet virtus quæ cum semine deciditur, & dicitur formativa, est anima, neque in processu generationis fit anima; sed cum ipsa fundetur sicut in proprio subjecto in spiritu, cujus est semen contentivum, sicut quoddam spumosum, operatur formationem corporis, prout agit ex vi animæ patris, cui attribuitur generatio sicut principali generanti, non ex vi animæ concepti, etiam postquam anima inest: non enim conceptum generat se ipsum; sed generatur à patre. Et hoc patet discurrunt per singulas virtutes animæ. Non enim potest attribui animæ embryonis ratione virtutis generativæ: tum quia vis generativa non habet suam operationem nisi completo opere nutritivæ, & augmentativæ, quæ ei deservunt, cum generare sit jam perfecti: tum quia opus generativæ non ordinatur ad perfectionem ipsius individui, sed ad speciei conservationem. Nec etiam potest attribui virtuti nutritivæ, cujus opus est assimilare nutrimentum nutrito, quod hic non apparet: non enim nutrimentum in processu formationis trahitur in similitudinem præexistentis, sed producitur ad perfectiorem formam, & viciniorem similitudi-

ni patris. Similiter nec augmentativæ, ad quam non pertinet mutatio secundum formam, sed solum secundum quantitatem. De sensitiva autem, & intellectiva patet quod non habet aliquid opus formationi tali appropriatum. Relinquitur igitur quod formatio corporis, præcipue quantum ad primas, & principales partes, non est ab anima genita, nec à virtute formativa agente ex vi ejus, sed agente ex vi animæ generativæ patris, cujus opus est facere simile generanti secundum speciem. Hæc igitur vis formativa eadem manet in spiritu prædicto à principio formationis usque in finem; species tamen formati non manet eadem: nam primo habet formam seminis; postea sanguinis, & sic inde quousque veniat ad ultimum complementum. Licet enim generatio simplicium corporum non procedat secundum ordinem, eo quod quodlibet eorum habet formam immediatam materiæ primæ, in generatione tamen corporum aliorum oportet esse generationum ordinem propter multas formas intermedias inter primam formam elementari, & ultimam formam, ad quam generatio ordinatur: & ideo sunt multæ generationes, & corruptiones sese consequentes.

Nec est inconveniens, si aliquid intermediorum generatur, & statim postmodum interrumpitur: quia intermedia non habent speciem completam, sed sunt ut via ad speciem; & ideo non generantur ut permanent, sed ut per ea ad ultimum generatum perveniatur. Nec est mirum, si tota generationis transmutatio non est continua, sed sunt multæ generationes intermedia: quia hoc etiam accidit in alteratione, & augmento: non enim est tota alteratio continua, neque totum augmentum; sed solum motus localis est vere continuus, ut patet in VIII. Physicorum. Quanto igitur aliqua forma est nobilior, & magis distans à forma elementari, tanto oportet esse formas intermedias, quibus gradatim ad formam ultimam veniatur, & per consequens plures generationes medias: & ideo in generatione animalis, & hominis, in quibus est forma perfectissima, sunt plurimæ formæ, & generationes intermedia, & per consequens corruptiones, quia generatio unius est corruptio alterius. Anima igitur vegetabilis, quæ primo inest, cum embryo vivit vita plantæ, corrumpitur, & succedit anima perfectior, quæ est nutritiva, & sensitiva simul, & tunc embryo vivit vita animalis; hæc autem corrupta, succedit anima rationalis ab extrinseco immissa, licet præcedentes fuerint virtute seminis.

His igitur visis, facile est respondere ad objecta. Quod enim primo objicitur, oportere animam sensitivam eundem modum originis in homine, & in brutis habere, ex eo quod animal de eis univoce prædicatur: dicimus, hoc necessarium non esse: etsi enim anima sensitiva in homine, & bruto conveniant secundum generis rationem, differunt tamen specie, sicut & ea quorum sunt formæ: sicut enim animal quod est homo, ab aliis animalibus specie differt, per hoc quod est rationale; ita anima sensitiva hominis ab anima sensitiva bruti specie differt per hoc quod est etiam intellectiva. Anima igitur in bruto habet id quod est sensitivum tantum; & per consequens nec esse, nec ejus operatio supra corpus elevatur: unde oportet quod simul cum generatione corporis generetur, & cum corruptione corrumpatur. Anima autem sensitiva in homine, cum habeat supra sensitivam naturam vim intellectivam, ex qua oportet quod ipsa substantia animæ sit secundum esse, & operationem supra corpus elevata; neque per generationem corporis generatur, neque per ejus

cor-

corruptionem corrumpitur. Diversus ergo modus originis in animabus prædictis non est ex parte sensitivi, ex quo sumitur ratio generis, sed ex parte intellectivi, ex quo sumitur differentia speciei: unde non potest concludi diversitas generis, sed sola diversitas speciei.

Quod vero secundo objicitur, conceptum prius esse animal quam hominem, non ostendit rationalem animam cum semine prorogari: anima sensitiva, per quam animal erat, non manet, sed ei succedit anima quæ est simul sensitiva, & intellectiva, ex qua est animal, & homo simul, ut ex dictis patet.

Quod vero tertio objicitur, diversorum agentium actiones non terminari ad unum factum, intelligendum est de diversis agentibus non ordinatis. Si enim ordinata sint ad invicem, oportet eorum esse unum effectum: nam causa agens prima agit in effectum causæ secundæ agentis, vehementius quam etiam ipsa causa secunda: unde videmus quod effectus qui per instrumentum agitur à principali agente, magis proprie attribuitur principali agenti quam instrumento. Contingit autem quandoque quod actio principalis agentis pertingit ad aliquid in operato ad quod non pertingit actio instrumenti; sicut vis vegetativa ad speciem carnis perducit, ad quam non potest perducere calor ignis, qui est ejus instrumentum; licet operetur disponendo ad eam, resolvendo, & consumendo. Quum igitur omnis virtus naturæ activa comparetur ad Deum sicut instrumentum ad primum, & principale agens; nihil prohibet in uno & eodem generato, quod est homo, actionem naturæ ad aliquid hominis terminari, & non ad totum quod fit actione Dei. Corpus igitur hominis formatur simul & virtute Dei quasi principalis agentis & primi, & etiam virtute seminis quasi agentis secundi; sed actio Dei producit animam humanam, quam virtus seminis producere non potest, sed disponit ad eam.

Unde patet solutio ad quartum: sic enim homo sibi simile in specie generat, in quantum virtus seminis ejus dispositive operatur ad ultimam formam, ex qua homo speciem sortitur. Deum vero adulteris cooperari in actione naturæ, nihil est inconveniens. Non enim natura adulterorum mala est, sed voluntas: actio autem quæ est ex virtute seminis ipsorum, est naturalis, non voluntaria: unde non est inconveniens, si Deus illi operationi cooperatur ultimam perfectionem inducendo.

Quod vero sexto objicitur, patet quod non de necessitate concludit. Etsi enim detur quod corpus hominis formetur priusquam anima creetur, aut è converso, non sequitur quod idem homo sit prior se ipso: non enim homo est suum corpus, neque sua anima. Sequitur autem quod aliqua pars ejus sit altera prior, quod non est inconveniens: nam materia tempore est prior forma: materiam dico, secundum quod est in potentia ad formam, non secundum quod actu est per formam perfectam, sic enim est simul cum forma. Corpus igitur humanum, secundum quod est in potentia ad animam, utpote quum nondum habet animam, est prius tempore quam anima; tunc autem non est humanum actu, sed potentia tantum; cum vero est humanum actu, quasi per animam humanam perfectum, non est prius, neque posterius anima, sed simul cum ea.

Neque etiam sequitur, si anima ex virtute seminis non producitur, sed solum corpus, quod sit imperfecta operatio tam Dei, quam naturæ, ut septima ratio procedebat. Virtute enim Dei utrumque fit, & corpus, & anima; licet formatio corporis sit ab eo

mediate virtute seminis naturalis, animam autem immediate producat. Neque etiam sequitur quod actio virtutis seminis sit imperfecta, cum perficiat hoc ad quod est.

Sciendum est etiam, in semine virtute contineri omnia illa quæ virtutem corpoream non excedunt, sicut scænum, culmus, internodia, & similia: ex quo concludi non potest, quod id hominis quod totam virtutem corpoream excedit, in semine virtute continueatur, ut octava ratio concludebat.

Quod autem operationes animæ videntur proficere in processu generationis humanæ, sicut proficiunt corporis partes, non ostendit animam humanam, & corpus, idem principium habere, sicut nona ratio procedebat; sed ostendit quod dispositio partium corporis est necessaria ad animæ operationem.

Quod autem decimo objicitur, corpus animæ configurari, & ob hoc animam sibi corpus simile præparare, partim quidem est verum, partim autem falsum. Si enim intelligatur de anima generantis, est verum quod dicitur; falsum autem, si intelligatur de anima generati: non enim virtute animæ generati formatur corpus quantum ad primas, & præcipuas partes, sed virtute animæ generantis ut supra probatum est. Similiter etiam omnis materia suæ formæ configuratur; non tamen hæc configuratio fit ex actione generati, sed ex actione formæ generantis.

Quod autem undecimo objicitur de seminis vita in principio decisionis, patet quidem ex dictis, non esse vivum nisi in potentia; unde tunc animam actu non habet, sed virtute; in processu autem generationis habet animam vegetabilem, & sensibilem ex virtute seminis: quæ non manent, sed transeunt, anima rationali succedente.

Neque etiam si formatio corporis animam humanam præcedit, sequitur quod anima sit propter corpus, ut duodecima ratio inferebat; est enim aliquid propter alterum dupliciter. Uno modo propter ejus operationem, sive conservationem, vel quidquid hujusmodi est quod sequitur ad esse; & hujusmodi sunt posteriora eo propter quod sunt, sicut vestimenta sunt propter hominem, & instrumenta propter artificem. Alio modo est aliquid propter alterum, idest propter esse ejus; & sic quod est propter alterum, est prius tempore, & natura posterius. Hoc autem modo corpus est propter animam, sicut etiam omnis materia propter formam. Secus autem esset, si ex anima & corpore non fieret unum secundum esse, sicut dicunt qui ponunt animam non esse corporis formam.

CAPUT. XC.

Quod nulli alii corpori nisi humano unitur substantia intellectualis ut forma.

Quia vero ostensum est cap. lvi. substantiam aliquam intellectualem uniri corpori ut formam, scilicet animam humanam; inquirendum restat utrum alicui alteri corpori aliqua substantia intellectualis ut forma uniat. Et quidem de corporibus cælestibus, quod sint animata anima intellectuali, superius est ostensum quid de hoc Aristoteles senserit, & quod Augustinus, Gennadius Lib. de Eccles. dogm. cap. lvi. hoc sub dubio reliquit: unde præsens inquisitio circa corpora elementaria versari debet. Quod autem nulli corpori elementari substantia intellectualis uniat ut forma, nisi humano, evidenter apparet.

S

Si

1. Si enim alteri corpori uniat, aut unitur corpori mixto, aut simplici. Non autem potest uniri corpori mixto, quia oporteret illud corpus maxime esse æqualis complexionis secundum suum genus inter cætera corpora mixta: cum videamus corpora mixta tanto nobiliores formas habere, quanto magis ad temperamentum commixtionis perveniunt; & sic, quod habet formam nobilissimam, utpote substantiam intellectualem, si sit corpus mixtum, oportet esse temperatissimum: unde etiam videmus quod mollities carnis, & bonitas tactus, quæ æqualitatem complexionis demonstrant, sunt signa boni intellectus. Complexio autem maxime æqualis est (1) complexio corporis humani. Oportet igitur, si substantia intellectualis uniat, aut unitur corpori mixto, quod illud sit ejusdem naturæ cum corpore humano. Forma etiam ejus esset ejusdem naturæ cum anima humana, si esset substantia intellectualis. Non igitur esset differentia secundum speciem inter illud animal & hominem. Similiter autem neque corpori simplici, puta aeri, aut aquæ, aut igni, aut terræ, uniri potest substantia intellectualis ut forma. Unumquodque enim horum corporum est simile in toto, & partibus: ejusdem enim naturæ, & speciei est pars aeris, & totus aer, etenim eundem motum habet, & similiter de aliis. Similibus autem motoribus similes formæ debentur. Si igitur aliqua pars alicujus dictorum corporum sit animata anima intellectuali, puta aeris, totus aer, & omnes partes ejus, eadem ratione erunt animata. Hoc autem manifeste apparet esse falsum: nam nulla operatio vitæ apparet in partibus aeris, vel aliorum simplicium corporum. Non igitur alicui parti aeris, vel similibus corporum, substantia intellectualis unitur ut forma.

2. Adhuc. Si alicui simplicium corporum unitur aliqua substantia intellectualis ut forma; aut habebit intellectum tantum, aut habebit alias potentias, utpote quæ pertinent ad partem sensitivam, aut nutritivam, sicut est in homine. Si autem habet intellectum tantum, frustra unitur corpori: omnis enim forma corporis habet aliquam propriam operationem per corpus; intellectus autem non habet aliquam operationem ad corpus pertinentem, nisi secundum quod movet corpus: intelligere enim ipsum non est operatio quæ per organum corporis exerceatur: & eadem ratione nec velle elementorum etiam motus sunt à moventibus naturalibus, scilicet à generantibus, & non movent se ipsa, unde non oportet quod propter eorum motum sint animata. Si autem habet substantia intellectualis, quæ ponitur uniri elemento, aut parti ejus, alias animæ partes, cum partes illæ sint partes aliquorum organorum; oportet in corpore elementari invenire diversitatem organorum, quod repugnat simplicitati ipsius. Non igitur substantia intellectualis potest uniri ut forma alicui elemento, aut parti ejus.

3. Amplius. Quanto aliquod corpus est propinquius materiæ primæ, tanto est ignobilius, utpote magis in potentia existens, & minus in actu completo. Elementa autem ipsa sunt propinquiora materiæ primæ quam corpora mixta, cum & ipsa sint mixtorum corporum materia proxima. Sunt igitur elementorum corpora ignobiliora secundum suam speciem corporibus mixtis. Cum igitur nobilioris corporis sit nobilior forma, impossibile est quod nobilissima forma, quæ est anima intellectualis, sit unita corporibus elementorum.

(1) Al. complexionis.

4. Item. Si corpora elementorum, aut aliqua partes eorum essent animata nobilissimis animabus, quæ sunt animæ intellectivæ, oporteret quod quanto aliqua corpora essent viciniora elementis, essent propinquiora ad vitam. Hoc autem non apparet, sed magis contrarium: nam plantæ minus habent de vita quam animalia, cum tamen sint propinquiores terræ; & mineralia quæ sunt adhuc propinquiora, nihil habent de vita. Non igitur substantia intellectualis unitur alicui elemento, vel parti ejus ut forma.

5. Adhuc. Omnium moventium corruptibilem vita per excellentiam contrarietatis corrumpitur: nam animalia, & plantæ mortificantur ab excellenti calido, & frigido, humido, aut sicco. In corporibus autem elementorum sunt præcipue excellentiæ harum contrarietatum. Non igitur est possibile quod in eis sit vita: impossibile est igitur quod substantia intellectualis uniat, aut unitur ei ut forma.

6. Amplius. Elementa, etsi secundum totum sint incorruptibilia, tamen singulæ partes sunt corruptibiles, ut pote contrarietatem habentes. Si igitur aliqua partes elementorum habeant sibi unitas substantias cognoscentes, maxime videtur quod assignentur eis vis discretiva corrumpentium: quæ quidem est sensus tactus, qui est discretivus calidi, & frigidi, & similibus contrarietatum, propter quod etiam, quasi necessarius ad præservationem à corruptione, omnibus animalibus inest. Hunc autem sensum impossibile est inesse corpori simplici, cum oporteat organum tactus non habere actu contrarietates, sed potentia, quod contingit solum in mixtis temperatis. Non igitur est possibile aliquas partes elementorum esse animatas anima cognoscitiva.

7. Item. Omne corpus vivens aliquo modo secundum animam, localiter movetur: nam corpora celestia, si tamen sint animata, moventur circulariter, animalia perfecta motu progressivo, ostra autem motu dilatationis, & constrictionis, plantæ autem motu augmenti, & decrementi, qui sunt aliquo modo secundum locum. Sed in elementis non apparet aliquis motus, qui sit ab anima, sed solum motus naturalis. Non sunt igitur corpora vivencia.

Si autem dicatur, quod substantia intellectualis, etsi non uniat, aut unitur corpori elementari, aut parti ejus ut forma, unitur tamen ei ut motor.

1. Primum quidem in aere hoc dici, impossibile est: cum enim pars aeris non sit per se ipsam terminabilis, non potest aliqua pars ejus determinata motum proprium habere, propter quem sibi substantia intellectualis uniat.

2. Præterea. Si aliqua substantia intellectualis unitur alicui corpori naturaliter sicut motor proprio mobili; oportet virtutem motivam illius substantiæ limitari ad corpus mobile cui naturaliter unitur: nam cujuslibet motoris proprii virtus non excedit in movendo proprium mobile. Ridiculum autem videretur dicere, quod virtus alicujus substantiæ intellectualis non excedat in movendo aliquam determinatam partem alicujus elementi, aut aliquod corpus mixtum. Non videretur igitur dicendum, quod aliqua substantia intellectualis uniat, aut unitur corpori elementari naturaliter ut motor, nisi sibi etiam uniat, ut forma.

3. Item. Motus corporis elementaris potest ex aliis principiis causari quam ex substantia intellectuali. Superfluum igitur esset propter hujusmodi motus, naturaliter substantias intellectuales corporibus elementaribus uniri.

Per

Per hoc autem excluditur error, & opinio Apuleji, & quorundam Platoniorum, qui dixerunt, dæmonia esse animalia corpore aerea, mente rationabilia, animo passiva, tempore æterna; & quorundam Gentilium, ponentium elementa esse animata, unde & eis cultum divinum instituebant. Excluditur etiam opinio dicentium, Angelos, & dæmones habere corpora naturaliter sibi unita de natura superiorum, vel inferiorum elementorum.

CAPUT XCI.

Quod sunt aliqua substantia intellectuales corporibus non unita.

EX præmissis autem ostendi potest, esse aliquas substantias intellectuales corporibus penitus non unitas.

1. Ostensum est enim supra cap. LXXIX. corporibus corruptis, intellectus substantiam quasi perpetuam remanere. Et si quidem substantia intellectus quæ remanet, sit una omnium, sicut quidam dicunt, de necessitate consequitur eam esse secundum suum esse à corpore separaram; & sic habetur propositum, quod substantia intellectualis aliqua sine corpore subsistat. Si autem plures animæ intellectivæ remaneant, corporibus destructis, convenit aliquibus substantiis intellectualibus absque corpore subsistere; præsertim cum ostensum sit cap. LXXXIII. quod animæ non transeant de corpore ad corpus. Convenit autem animabus esse à corporibus separatas per accidens, cum naturaliter sint formæ corporum. Eo autem quod est per accidens, oportet prius esse id quod est per se. Sunt igitur aliqua substantia intellectuales animabus secundum naturam priores, in quibus per se inest sine corporibus subsistere.

2. Amplius. Omne quod est de ratione generis, oportet de ratione speciei esse. Sunt autem quedam quæ sunt de ratione speciei, non autem de ratione generis, sicut rationale est de ratione hominis, non autem de ratione animalis: quidquid autem est de ratione speciei, non autem de ratione generis, non est necesse omnibus speciebus generis inesse: multæ enim species sunt irrationalium animalium. Substantia autem intellectuali secundum suum genus convenit quod sit per se subsistens, cum habeat per se operationem, sicut superius cap. L. & LI. est ostensum: de ratione autem rei per se subsistentis non est quod alteri uniat. Non est igitur de ratione substantiæ intellectualis secundum suum genus, quod sit corpori unita, etsi sit hoc de ratione alicujus intellectualis substantiæ, quæ est anima. Sunt igitur aliqua substantia intellectuales corporibus non unita.

3. Adhuc. Natura superior in suo infimo contingit naturam inferiorem in ejus supremo. Natura autem intellectualis est superior corporali; contingit autem eam secundum aliquam partem sui, quæ est anima intellectualis. Oportet igitur quod sic corpus perfectum per animam intellectivam, quæ unitur corpori, sit infima in genere substantiarum intellectualium. Sunt igitur aliqua substantia intellectuales non unitæ corporibus, superiores secundum naturæ ordinem anima.

4. Item. Si est aliquid imperfectum in aliquo genere, invenitur ante illud secundum naturæ ordinem aliquid in genere illo perfectum: perfectum enim natura prius est imperfecto. Formæ autem quæ sunt in materiis, sunt actus imperfecti, quia non habent esse completum. Sunt igitur aliqua formæ quæ

sunt actus completi per se subsistentes, & speciem completam habentes. Omnis autem forma per se subsistens absque materia, est substantia intellectualis: immunitas autem materiæ confert esse intelligibile, ut ex præmissis cap. LI. patet. Sunt ergo aliqua substantia intellectuales corporibus non unitæ; omne autem corpus materiam habet.

5. Amplius. Substantia potest esse sine quantitate, licet quantitas sine substantia esse non possit, substantia enim aliorum generum prima est tempore, ratione, & cognitione. Sed nulla substantia corporea est sine quantitate. Possunt igitur quedam esse in genere substantiæ omnino absque corpore. Omnes autem naturæ possibles in rerum ordine inveniuntur: aliter enim esset universum imperfectum: in sempiternis etiam non differt esse & posse. Sunt igitur aliqua substantiæ absque corporibus subsistentes post primam substantiam, quæ Deus est, quæ non est in genere, ut supra cap. II. ostensum est, & supra animam, quæ est corpori unita.

6. Adhuc. Si ex aliquibus duobus invenitur aliquid compositum, & alterum eorum invenitur per se, quod est minus perfectum; & alterum, quod est magis perfectum, & minus reliquo indigens, per se invenitur. Invenitur autem aliqua substantia composita ex substantia intellectuali & corpore, ut ex præmissis cap. LXVIII. patet. Corpus autem invenitur per se, sicut patet in omnibus corporibus inanimatis. Multo igitur fortius inveniuntur substantiæ intellectuales corporibus non unitæ.

7. Item. Substantiam rei oportet esse proportionatam suæ operationi: quia operatio est actus, & bonum substantiæ operantis. Sed intelligere est propria operatio substantiæ intellectualis. Oportet igitur substantiam intellectualem rationem esse quæ competat prædictæ operationi. Intelligere autem, cum sit operatio per organum corporeum non exercita, non indiget corpore, nisi in quantum intelligibilia sumuntur à sensibilibus. Hic autem est imperfectus modus intelligendi; perfectus enim modus intelligendi est ut intelligantur ea quæ sunt secundum naturam suam intelligibilia; quod autem non intelligantur nisi ea quæ non sunt secundum se intelligibilia, sed sunt intelligibilia per intellectum, est imperfectus modus intelligendi. Si igitur ante omne imperfectum, oportet esse perfectum aliquid in genere illo, oportet quod ante animas humanas, quæ intelligunt accipiendo à phantasmatibus, sint aliqua intellectuales substantiæ intelligentes ea quæ sunt secundum se intelligibilia, non accipientes cognitionem à sensibilibus, ac per hoc omnino à corporibus secundum suam naturam separata.

8. Præterea. Aristoteles argumentatur sic in XII. Metaph. text. com. XLIII. Motum continuum regularem, & quantum in se est indeficientem, oportet esse à motore qui non movetur neque per se, neque per accidens, ut supra cap. XIII. est probatum. Plures etiam motus oportet esse à pluribus motoribus. Motus autem cæli est continuus regularis, & quantum in se, etiam indeficiens est; & præter primum motum sunt multi tales motus in cælo, sicut per considerationes Astrologorum probatur. Oportet igitur esse plures motores, qui non moveantur neque per se, neque per accidens. Nullum autem corpus movet, nisi motum, ut probatum est Lib. I. cap. XIII. motor autem incorporeus unius corpori, movetur per accidens ad motum corporis, sicut patet de anima. Oportet igitur esse plures motores, qui neque sint corpora, neque corporibus uniti. Motus autem cælestes sunt